

Єршова Н.Ю. (Iershova N.)

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*

**МЕТОДОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОБЛІКОВУ ПАРАДИГМУ**

**THE METHODOLOGY OF ENTERPRISE MANAGEMENT
AND ITS IMPACT ON THE ACCOUNTING PARADIGM**

Анотація: У статті розглянуті методологічні засади управління підприємством та сучасні напрями досліджень облікового знання. З позиції системної парадигми обґрунтовано значимість стратегічного управлінського обліку у системі управління підприємством. Узгоджено місце обліково-аналітичного кластеру в управлінні підприємством в контурі "система – сукупність взаємовідносин".

Ключові слова: управління, облік, інформація, стратегічний управлінський облік, стратегічне управління, системна парадигма

Аннотация: В статье рассмотрены методологические основы управления предприятием и современные направления исследований учетного знания. С позиции системной парадигмы обоснована значимость стратегического управленческого учета в системе управления предприятием. Согласовано место учетно-аналитического кластера в управлении предприятием в контуре "система - совокупность взаимоотношений".

Ключевые слова: управление, учет, информация, стратегический управленческий учет, стратегическое управление, системная парадигма

Annotation: Methodological foundations of enterprise management and modern trends in research accounting knowledge is considered in the article. The importance of strategic management accounting in the enterprise management system is justified by the methods of the system paradigm. Place of accounting and analytical cluster in the management of the company in the loop "system - a set of relationships" agreed.

Keywords: management, accounting, information, strategic management accounting, strategic management, system paradigm

Постановка проблеми. Перехід в століття інформаційної економіки, поглиблення світових глобалізаційних процесів, посилення конкуренції за ринки збуту до агресивного рівня актуалізують проблему функціонування та розвитку підприємства у довгостроковій перспективі. Обов'язковою умовою

функціонування та розвитку підприємства є гнучка система управління, яка відповідає сучасним умовам та постійно адаптується до них завдяки дієвої обліково-аналітичній системі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне наукове бачення щодо питань управління підприємством сформовано дослідженнями І. Ансоффа, У. Брауна, К. Доугерті, П. Друкера, Р. Каплана, Р. Колбі, Р. Румельта та інших. Розвинення теоретичних та методологічних засад управління відображено у працях зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: Д.Х. Даєр, Х. Сінгх (реляційний підхід до аналізу конкурентних переваг фірм та стратегії їх розвитку); Д. Дж Тис, Г. Пізано, Е. Шуєн (дослідження динамічних здатностей фірми для стратегічного управління); Н.С. Кузнєцова, В. Левінсон, С.І. Лушин, А.В. Миронов, В. Говіндараджан та інші (концептуальні засади цінносно-орієнтованого управління); В.С. Катькало, А.П. Налівайко, В.В. Пастухова (дослідження генезису світової стратегічної думки); В.С. Пономаренко, О.І. Амоша, І.П. Булеєв, О.І. Пушкар, О.В. Раєвнева, М.О. Кизим, О.М. Тридід, А.А. Пилипенко, А.В. Гриньова, Р.М. Лепа, В.І. Ляшенко, С.М. Ілляшенко, В.Г. Герасимчук (розроблення теоретичних засад, моделей та управлінського інструментарію управління розвитком підприємства); Г. Хемел, Д. Касліоне, Д. Тапскот, С.Б. Довбня (розвинення теоретичних положень інноваційного менеджменту).

Дослідженню парадигм становлення бухгалтерського обліку приділяють увагу у своїх працях вітчизняні вчені: Ф.Ф. Бутинець, М.С. Пушкар (обґрунтування теоретичних положень інформології); С.Ф. Голов (теорія «багатоцільового обліку»); Н.М. Малюга (концепція подвійної інформаційної динаміки); В.М. Жук (інституційна теорія обліку); С.М. Деньга та Ю.А. Верига (концепція стратегічного екаунтингу); Л.В. Нападовська (концепція управлінського обліку); А.В. Шайкан (концепція бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління); І.В. Замула (концепція екологічного обліку).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Особливої актуальності набувають питання розвитку вектора конвергенції облікової та управлінської парадигм для взаємного наукового збагачення та розвитку

прикладних концепцій формування релевантної інформації для менеджменту підприємств.

Формулювання цілей статті. Ціллю статті є дослідження методології управління підприємством та її впливу на облікову парадигму з метою забезпечення функціонування та розвитку підприємства у довгостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу дослідження Ще в кінці X століття музиканти намагалися об'єднати дві мелодії в одному музичному творі. Спочатку не все виходило гладко: голоси йшли паралельно, поєднуючись лише в двох-трьох інтервалах, як би повторюючи один інший. Але з часом голоси стали самостійними. З'явилася поліфонія, багатоголосся. Бурхливий наступ цієї музики завершився перемогою після органних творів С. Баха. Так народилася контрапунктична музика, до якої ми звикли настільки, що вона здається природною і чи не єдино можливою.

Термін «контрапункт» (лат. *punctum contra punctum*) означає поєднання кількох самостійних мелодій або голосів; це прийом нотного листа. Але тепер, цей термін виражає головну сутність класичної музики. Сам же принцип гармонійного поєднання кількох тем декількох думок заслуговує на те, щоб зі світу музики, де він народився, поширитись на інші області пізнання [1].

В науці подібний гармонійний процес йде принаймні останні сто років. Взяти хоча б народження нових наукових дисциплін на «стику двох наук», що є по суті контрапунктом цих наук або спробою такого. Проникнення контрапункту в науку стимулює прагнення до єдності знання, до пошуку загальних сутностей в різних на перший погляд явищах. Аналіз зарубіжних досліджень підтверджує тенденції міждисциплінарності у наукових дослідженнях - значний обсяг наукових робіт у XXI столітті виконується на межі економіки і соціології, історії, лінгвістики, права, бізнесу, політики [2, 3]. Вказані зміни актуальні до облікового знання.

Тема для правої руки – управління. До теперішнього часу зарубіжними вченими, серед яких І. Ансофф, У. Браун, К. Доугерті, П. Друкер, Р. Колбі, Т. Мейерс, Г. Мінс, Т. Пітерс, Дж. Ріггс сформовані базисні положення теорії управління. Методологія поетапного розвитку та згасання економічних

процесів, оцінки стійкості підприємств в умовах нестабільного ринку розвинена зусиллями класиків економічної теорії Дж. Кейнсом, К. Марксом, А. Маршаллом, Л. фон Мізесом, А. Смітом, П. Самуельсоном, М. Фридменом та іншими. Розвиток теорії управління упродовж останніх десятиліть відрізняється певним оновленням методології досліджень. Вчені Дж. Б. Куїнн, Г. Мінцберг, Г.Б. Клейнер, М.Н. Крейнина, Е.С. Стоянова, В.С. Катькало, В.С. Пономаренко, А.П. Налівайко, З.Є. Шершньова, С.В. Оборська І.В. Смолін, П.М. Кобзев та інші у своїх роботах розвинули методологію управління підприємством, що стало поштовхом для розробки систем цілепокладання, побудові задач поточного і стратегічного розвитку. Перехід в нову інформаційну епоху вимагає удосконалення наявних та пошуку нових методів управління. Парадигма інформаційного суспільства передбачає в якості атома для побудови матерії інформаційний ресурс. «Інформаційні технології...це нова філософія суспільного устрою, бізнесу, наукових досліджень, і зокрема, теоретична платформа стратегії підприємств» [4, с. 13]. Інформація нерозривно пов'язана з комунікаційним процесом підприємства, від якого залежить ефективність прийняття управлінських рішень. «Якщо порушуються інформаційні потоки всередині підприємства та зв'язки із зовнішнім світом, саме існування цього підприємства під загрозою. Однієї інформації недостатньо. Тільки коли вона відповідним чином перетворюється і обробляється, тобто коли виникають комунікативні зв'язки, забезпечується існування та ефективна діяльність організації» [5, с. 20].

Професор С.Б. Довбня, досліджуючи методологію управління наголошує, що для забезпечення успішної діяльності підприємства необхідним є перехід на рельси інноваційного менеджменту, платформою якого є творчий потенціал колективу організації [4, с. 365-366]. Для досягнення мети інноваційного менеджменту (якою є задоволення потреб суспільства та підвищення відповідальності перед ним) концентрація йде на ефективність використання трудових ресурсів, їх професійних знань, а також технологічні та інформаційні ресурси. З нашого погляду, еволюція знань про інноваційний менеджмент

обумовлює необхідність тісного сполучення стратегічного та функціонального підходів до управління.

Зсув парадигми у бік «інноваційної економіки» ознаменований переходом від самодостатності до взаємозалежності, що об'єктивно підвищує роль стратегічного управління. Якість стратегічних рішень виступає базовою умовою при реалізації потенціалу підприємства і ефективного використання його ресурсів. Ключові поняття ресурсної концепції корінням йдуть в класичні роботи з економічної теорії прибутку і конкуренції (А. Сміт, Д. Рікардо, Й. Шумпетер та ін), управління організаціями (Ф. Селзнік, П. Друкер, А. Томпсон та ін) і стратегії фірм (А. Чандлер, К. Ендрюс, І. Ансофф та ін). Ресурсна концепція виявилася затребуваною в останнє десятиліття в силу того, що, по-перше, було дано актуальне тлумачення ключового для теорії стратегічного управління поняття «конкурентна перевага». Воно виникає, коли фірма реалізує таку стратегію створення вартості (використовуючи свої цінні та рідкісні організаційні ресурси), яка не може бути реалізована ніким з її реальних або потенційних конкурентів. По-друге, з позицій ресурсного підходу витлумачено проактивну сутність самого стратегічного управління, оскільки тепер від фірми потрібно випереджальне створення та розвиток унікальних ресурсів і здібностей. Таким чином, зміст успішних стратегій обумовлюється створенням власних організаційних компетенцій, які важко копіюються іншими підприємствами як гарантії лідерства в бізнесі. Інформаційне забезпечення стратегічного управління підприємствами передбачає надання такої інформації для прийняття управлінських рішень, яка дозволить використовувати об'єктивні дані наявних підсистем: обліку, звітності, аналізу і контролю, за умови взаємної обумовленості формування показників та можливості побудови прогнозів на їх основі для реалізації напрямків стратегічного розвитку підприємства. За допомогою інформації здійснюються циклічно повторювані стадії процесу управління, отже – реалізується зв'язок між суб'єктом і об'єктом або між керуючою і керованою частинами загальної системи управління.

Тема для лівої руки – облік. Використання поняття «облікова парадигма», що представляє собою сукупність правил облікової теорії і стандартів облікової практики, дозволяє розглядати розвиток методології обліку як накопичення наукових концепцій, що відображають еволюцію наукового знання. Аналіз вітчизняної та закордонної літератури дозволяє відокремити по меншій мірі декілька напрямів досліджень облікового знання.

Перший напрямок розглядає облік як сукупність методів накопичення та реєстрації фінансової інформації про господарські операції для користувачів певного рівня або зони (зовнішні – внутрішні). Цей напрям найбільш розроблений, саме в його рамках у середині XIX ст. облік почав перетворюватися в науку. Історія облікових технік досліджується методами стандартного історичного аналізу [6, 7, 8, 9].

Другий напрямок розглядає та досліджує облік як інформаційну технологію. У цій традиції дослідження присвячені розвитку облікових методів, технік, практик і умов їх розвитку. В рамках цього ж напрямку можна трактувати сучасні тенденції розвитку корпоративних фінансів і управлінського обліку [10].

Третій напрямок розглядає та досліджує облік у семіотичному («облік - знакова система») і комунікаційному («облік - комунікаційне середовище») полі [11].

Четвертий напрямок розглядає та досліджує облік як інструмент влади. Активний розвиток цього напрямку пов'язаний з появою робіт [12, 13] та розвитком практичного напрямку - судово-бухгалтерської експертизи. Так, «...генезис правової і бухгалтерської доктрини по праву несе глибоку сутність розуміння тісного взаємозв'язку і доповнення з дотриманням розсудливого балансу інтересів у взаємодії суспільства і природи» [13, с. 24].

П'ятий напрямок розглядає та досліджує облік крізь призму соціальної взаємодії в суспільстві [12, 14]. Соціально-орієнтований облік - один з передових напрямків досліджень зарубіжних вчених. Роль обліку в розвитку суспільства досліджують вчені у свої публікаціях в авторитетних наукових журналах («Accounting and Business Research», «Accounting, Organizations and

Society», «Accounting Review», «European Accounting Review», «Journal of Accounting», «Journal of Accounting Research» та інші).

Дослідження зарубіжної літератури доводить, що до теперішнього часу озвучені в самих загальних рисах ідеї шести парадигм, що ґрунтуються, насамперед, на розумінні принципово нового положення бухгалтерії в сучасних політичному і соціально-економічному середовищах: 1) індуктивно-антропологічна парадигма; 2) дедуктивна парадигма ідеального доходу; 3) парадигма теорії прийняття рішень; 4) парадигма ринку капіталу; 5) біхевіористська парадигма; 6) парадигма інформаційної економіки. Їх загальна характеристика представлена в роботах [15, р. 496-527; 16, р. 176-220]. Показовою є тенденція останніх років щодо структури тематики виступів на щорічних конгресах Європейської асоціації бухгалтерів, які відбулися в Римі (2011 р.) і в Любляні (2012 р.). У стадії обговорення знаходиться і власне визначення сутності та цільового призначення обліку, обумовлене необхідністю і доцільністю розгляду його в більш широкому контексті з позиції оцінки рівня ефективності використання економічних ресурсів і з урахуванням інтересів широкого кола користувачів інформації.

Ядром концепту обліку є бухгалтерський облік. Дослідженню етапів розвитку бухгалтерського обліку та виділенню його приділяють увагу у своїх працях вітчизняні вчені: Бутинець Ф.Ф., Пушкар М.С., Нападовська Л.В., Голов С.Ф., Малюга Н.М., Жук В.М. та інші [8, 9, 17, 18, 19, 20]. Проф. Малюга Н.М. досліджує розвиток бухгалтерського обліку залежно від конкретних соціальних та економічних умов. Проф. М.С. Пушкар розглядає парадигму обліку в економіці знань: «...інтелектуальна модель обліку – це реалізація ідеї, що народжена у результаті пошуку засобів заставити організацію працювати і створювати додаткову вартість через знання [17, с. 49]. Крім того, проф. М.С. Пушкар відзначає, що «...в найбільш економічно розвинутих країнах світу, а також окремі вітчизняні вчені активно обговорюють стан з обліком в індустріальному і постіндустріальному суспільствах, його роль в управлінні, переорієнтації розвитку системи з проблем отримання історичної інформації на

інформацію з операційної та стратегічної діяльності підприємства» [19 с. 16-22]. Проф. Голов С.І. обґрунтовує формування нової облікової парадигми – парадигми глобального обліку, яка має базуватись на паритетності потреб користувачів, об'єднувати ідеї уніграфічної, камеральної, діграфічної парадигми та враховувати надбання суміжних галузей знань» [18, с. 453]. Проф. Жук В.М. обґрунтовує зміну парадигми бухгалтерського обліку зміною підходів до управління на наддержавному, національному та корпоративному рівнях, що пов'язано зі зростаючими факторами глобальної економіки, новими соціальними вимогами та стандартами. «Відтак нова глобальна та соціально-орієнтована економіка вимагає іншої інформації» [9, с. 171-182]. Отже, «не економічні умови господарювання чи способи виробництва диктують зміну парадигми, а нові вимоги до обліку з боку системи управління, визначають розвиток бухгалтерського обліку як головної функції управління» [9, с. 171-182]. Проф. Легенчук С.Ф. розглядає розвиток бухгалтерського обліку на основі концепції методологічного анархізму П. Фейерабенда [20, с. 88].

З нашого погляду розвиток парадигми облікового знання обумовлюється еволюцією управлінських завдань, на які впливають об'єктивні причини: зміна характеру середовища діяльності підприємств.

Пошуки консонансів, гармонії майбутньої фуги: управління та облік. Для прийняття управлінських рішень, у тому числі, які мають стратегічний вектор, менеджерам необхідна релевантна інформація, що формується в системі обліково-аналітичного кластера, основою якого є управлінський облік. У новому економічному контексті управлінський облік - це не лише збір і реєстрація інформації, але і її аналіз та оцінка з метою отримання таких даних, на основі яких можливо оперативне, тактичне і стратегічне управління підприємством. Таким чином, інформація і виступає контрапунктом, що поєднує управління та облік.

З нашого погляду, значення інформації як контрапункту простежуються щонайменше у двох аспектах: як знання та як комунікації (в процесі яких усувається інформаційна ентропія), що актуально і для управління і для обліку. Знання – як результат узагальнення фактів і виявлення певних закономірностей

в будь-якій предметній області дозволяють формувати і розв'язувати певне коло задач. Знання виступають сполучною ланкою між інформацією та обліковою інформацією, обліковою інформацією і управлінськими рішеннями. Управлінські рішення залежно від змістовного складу переходять в область інформації, оскільки результат одного рішення може використовуватися для прийняття управлінського рішення більш високого рівня. Тобто, процес формування інформації для цілей управління нескінченний. Комунікації, у свою чергу, забезпечують організацію процесу обліку і прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління.

Виділяючи в своїх дослідженнях три рівня ієрархії інформації (операційна, тактична, стратегічна), які співвідносяться з рівнями управління організації, А. Апчерч [21, с. 102]. відокремлює стратегічний, тактичний і оперативний горизонти управлінського обліку. Вказані горизонти відмінні користувачами інформації, її призначенням, принципами організації та конкретно-практичним інструментарієм обліково-управлінського процесу. Згідно з методологією ресурсного підходу, саме на рівні стратегічного управління підприємством відбувається збереження і розвиток знань, здобуття компетенцій і динамічних здатностей, які виступають джерелами створення нових конкурентних переваг і які знов перетворюються у знання – інноваційний продукт. Інноваційність підтверджується також унікальністю стратегічних управлінських рішень, як штучних технологій завдяки креативному підходу до їх розробки та використання унікальних знань та компетенцій. Крім, того, на рівні стратегічного управління підприємством відбувається інтеграція інформації обліку, звітності, аналізу та контролю, необхідної для прийняття стратегічних рішень, тобто - досягається синергетичний ефект. Оскільки, інформаційною системою, що забезпечує потреби стратегічного управління є система стратегічного управлінського обліку, можна зробити висновок щодо її інноваційно-синергетичної орієнтації. Проте, сучасні концепції стратегічного управління не визначають місце стратегічного управлінського обліку в системі

управління підприємством. Чітко не визначена його сутність, а методичні та інструментальні засоби його організації знаходяться у стадії розробки.

Методологічною платформою дослідження консонансу управління та обліку виступає системна парадигма, підґрунтям якої є системний підхід [22]. Сутність даного підходу полягає в реалізації вимог загальної теорії систем, відповідно до якої кожен об'єкт у процесі його дослідження повинний розглядатися як велика і складна система і, одночасно, як елемент більш загальної системи. В такому ракурсі, підприємство представляє собою складну, відкриту соціально-економічну систему, в яку вкладено складно влаштовані підсистеми, що функціонують відповідно до власних функціонально-цільових установок, але підкоряються і загальнокорпоративним принципам та моделями реалізації поточних і стратегічних цілей. Крім того, системи такого класу – динамічні системи і динаміка їх функціонування визначається взаємодією сукупності механізмів: економіко-технічних і технологічних, фінансово-кредитних, податкових, соціальних та інших, кожен з яких представляє собою функціонал елементів: планування, регулювання, облік, контроль, аналіз та ін. З'єднуючись в органічне ціле, різноманіття таких механізмів визначає як специфіку фінансово-господарського процесу і стратегічної мети функціонування та розвитку підприємства, так і, відповідно, архітекtonіку і органіку управління підприємством.

Сучасні системні погляди на діяльність й сутність підприємства, основою яких є загальна теорія систем Л. фон Берталанфі, тектологія О.О. Богданова, дозволяють разом із «об'єктним» мисленням використовувати «мережеве» мислення («Vernetztes Denken»), у якому підприємство постає як «система – сукупність взаємовідносин» [22]. Використання «мережевого мислення» дозволяє визначити, що головними постають не так об'єкти системи підприємства, межі яких, до речі, можуть бути розмитими, як зв'язки між такими об'єктами. Зв'язок постає окремим самоцінним елементом дослідження, і вже елементи структури системи, щодо яких проявляється зв'язок, у дослідженні поєднуються такими зв'язками і вивчаються в сукупності.

Система управлінського обліку є внутрішньою інформаційною системою, що задовольняє потреби управління підприємством. Питання структурності і складових елементів управлінського обліку багато в чому визначається обраною моделлю функціонування та розвитку підприємства, складністю поставлених завдань в довгостроковій перспективі, а також ступенем необхідної деталізації інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень, у тому числі, стратегічного характеру. Використання «мережевого мислення» в рамках системної парадигми дозволяє представити місце та роль управлінського обліку в управлінні підприємством в контурі «система – сукупність взаємовідносин» (рис. 1).

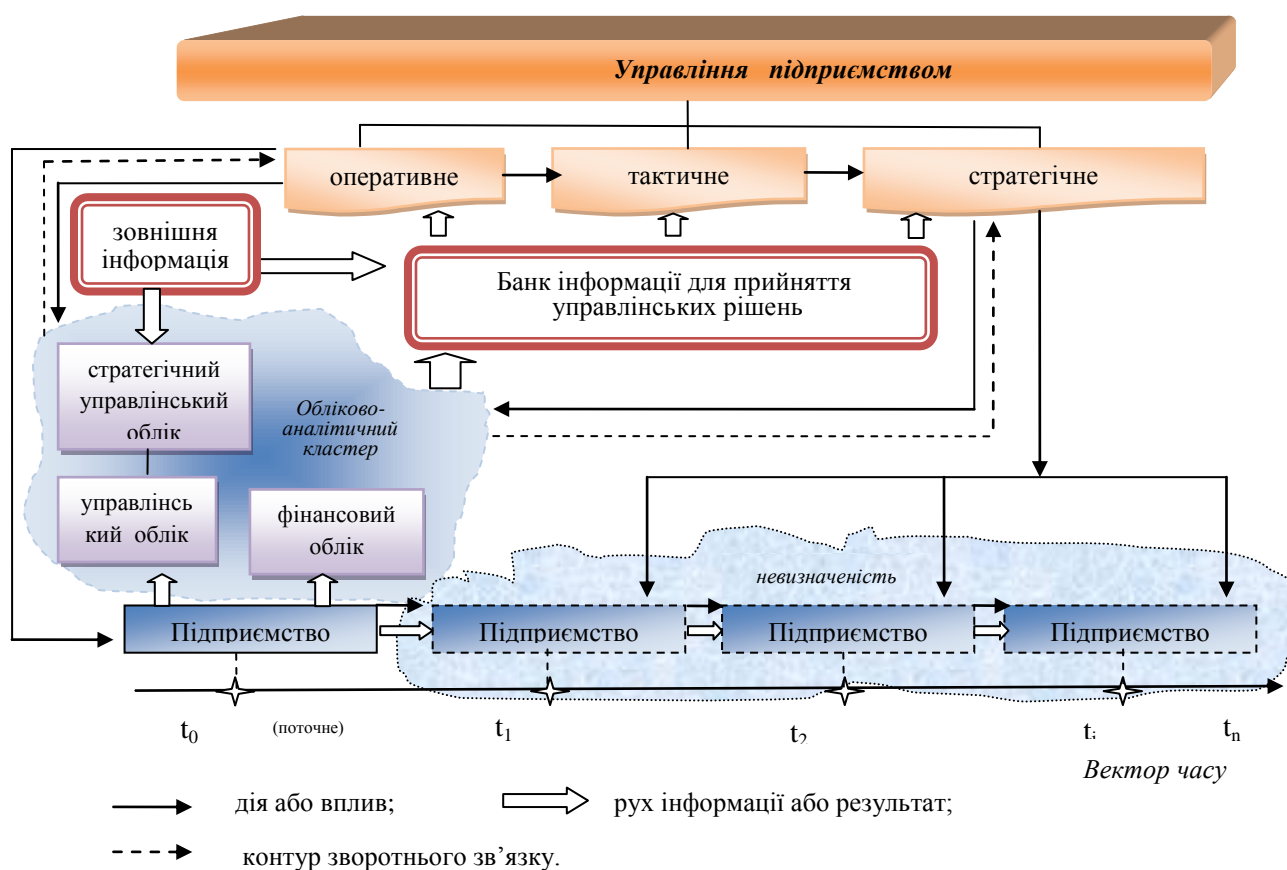

Рисунок 1. Місце та роль управлінського обліку в управлінні підприємством (авторська розробка)

Центральне місце в концепції системного забезпечення управлінських цілей актуальною релевантною інформацією займають принципи системності та функціональний механізм, здатні об'єднати в органічне ціле облікові, аналітичні,

оцінювальні, контрольні процеси генерування інформації, а «мережеве мислення» дозволяє представити зв'язки, які утворюються рухом інформації в контурі управління підприємством. З одного боку, система управління висуває певні вимоги до системи обліку, з іншого – потребує з неї релевантну та якісну інформацію. Обліково-аналітичний кластер забезпечує банк інформації для прийняття управлінських рішень даними, знаннями (інноваційним продуктом). Вказаний кластер забезпечує також рівень стратегічного управління інформацією, що є важливим для забезпечення розвитку підприємства. Зв'язок різних рівнів управління забезпечується певною системою дескрипторів - натуральних і вартісних показників бюджетування, планування і прогнозування. Рух інформації із зовнішнього середовища спрямований як, безпосередньо, у банк інформації так і на забезпечення процесу стратегічного управлінського обліку. Контур зворотного зв'язку забезпечує цілісність системи та відповідає філософії «мережевого мислення».

Підприємство як система функціонує в часі та просторі, що враховується в обліку концепцію безперервності діяльності, в управлінні – концепціями стратегічного управління та комунікативного менеджменту. Прагнення до розвитку – іманентна властивість підприємства як системи, але розвиток підприємства забезпечується прийняттям ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління. Процес розвитку підприємства пов'язаний з отриманням конкурентних переваг: створення конкурентних переваг забезпечує розвиток підприємства. В умовах інноваційної економіки конкурентні переваги забезпечують, у тому числі, інформація, знання, компетенції. Стратегічний управлінський облік використовує методи отримання інформації про вирішальні чинники успіху: якість, інновації з метою підтримки конкурентної стратегії. Тобто, досягнення конкурентних переваг в інноваційній економіці має прямий зв'язок з інформацією, яку представляє стратегічний управлінський облік. Саме на рівні стратегічного управлінського обліку відбувається синергізм інформації та продукування нових знань і компетенцій з метою підвищення рівня інформаційної підтримки стратегічного управління. Таким,

чином, під стратегічним управлінським обліком пропонуємо розуміти синергетичну інформаційну систему оцінки стратегічних викликів зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу підприємства з метою отримання та подання ємної стратегічної інформації, спрямованої на розробку і реалізацію стратегії підприємства.

Розвиток нових знань щодо різних сфер господарювання підприємства в рамках прийнятого стратегічного вектору є результатом стратегічного управлінського обліку та виступає підґрунтям формування необхідних компетенцій. Компетенцією (лат. *compeo* - досягаю, відповідаю) можна ваажати сукупність питань, що знаходяться в орбіті стратегічного управлінського обліку (предметна компетенція) та здатності системи стратегічного управлінського обліку впливати на вирішення питань предметної компетенції (регулююча компетенція). Компетенції є контуром функціонування системи стратегічного управлінського обліку в рамках системи управлінського обліку, які можуть визначати його структуру. На думку Б. Райана у структуру стратегічного управлінського обліку в якості найбільш істотних взаємопов'язаних елементів можуть бути включені наступні системи: система стратегічного планування, система стратегічного управління витратами, система стратегічного контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності, збалансована система показників (Balanced Scorecard), система стратегічної управлінської звітності [23].

Висновок. В умовах інноваційної економіки, що позначає сучасний стан економічної системи та висуває вимоги до стилю поведінки суб'єктів господарювання розвиток управлінської та облікової парадигм повинно здійснюватися адаптивно один до одного, збагачуючи свій зміст і формуючись, в кінцевому підсумку, як феномен конвергованої системи нарощування конкурентних переваг. Створення такого феномена ґрунтується на методології системної парадигми та філософії «мережевого мислення», які збагачують знання про природу зв'язків у системі, що дає можливість відстежувати опосередковані неявні недетерміновані зв'язки, підвищуючи керованість та прогнозованість функціонування будь-якої системи, у тому числі і системи

управління підприємством. Використання «мережевого мислення» пояснює зв'язаність і взаємозв'язок різних інформаційних потоків як основи для взаємодії всіх рівнів управління підприємством і обліково-аналітичного кластеру.

Список використаних джерел

1. Контрапункт (Електроний ресурс) : режим доступу : ru.wikipedia.org/wiki/
2. Gomes D. Does accounting history matter? / D. Gomes, G. Carnegie, C. Napier, L. Parker, B. West. // *Accounting History*. – 2011. – Vol. 16. – No.4. – P. 389-402.
3. Zan L. Future Directions from the Past: Management and Accounting Discourse in Historical Perspective / L. Zan // *Advances in Strategic Management*. – 2005. – Vol. 22. – P. 457-489.
4. Стратегія підприємства: адаптація організації до впливу світових суспільно-економічних процесів : монографія / (А.П.Налівайко, Т.І. Решетняк, Н.М. Євдокімова та інш. за ред. д-р екон наук, проф. А.П. Налівайка). – К. : КНЕУ, 2013. – 454 с.
5. Зигерт В. Руководит без конфликтов / В. Зигерт, Л. Ланг. – М. : Экономика, 1990. – 200 с.
6. Mattessich R. Two Hundred Years of Accounting Research / R. Mattessich // *An International Survey of Personalities, Ideas and Publications*. – N. Y. : Routledge. 2008.
7. Семанюк В.З. Формирование парадигмы учета в постиндустриальном обществе / В.З. Семанюк // *Вестник полоцкого государственного университета*. – Серия D. – 2012. – №14. – С. 56-62.
8. Малюга Н.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні теоретико-методологічні основи: Наукова доповідь. [Текст] / Н.М. Малюга; Житомирський державний технологічний університет. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 84 с.
9. Жук В.М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку / В.М. Жук // *Економічні науки. Серія: "Облік і фінанси"*. Збірник наукових праць. – Луцьк: ЛНТУ. – 2009. – Вип. 6(24). – С. 171-182.
10. Управленческий учет: учебник / под ред. проф. Я.В. Соколова. – М. : Магистр: ИНФРА-М, 2011. – 314 с.

11. Lehman C. Perspectives on language, accountability and critical accounting: An interpretative perspective / C. Lehman // *Critical Perspectives on Accounting*. 2006. – Vol. 17. – No. 6. – P. 755-779.
12. MacIntosh N.B., Hopper T., *Accounting, the Social And the Political: Classics, Contemporary And Beyond*. Elsevier, 2005 p.
13. Ненашева И.А. Бухгалтерский учет и право: философский взгляд на слияние фундаментальных начал // Тезисы докладов международной научной конференции II Соколовские чтения / Под ред. В.В.Ковалева, В.Я. Соколова, Д.А. Львовой. – СПб. : С-Петербур.гос.ун-т, 2013. – 96 с.
14. Thaler R.H. Mental accounting matters / R.H. Thaler // *Journal of Behavioral Decision Making*. – 1999. – Vol. 12. – No. 3. – P. 183-206.
15. Belkaoui A.R. *Accounting Theory: 3 ed.* Academic Press Ltd, 1992. – 539 p.
16. *Philosophical Perspectives on Accounting: Essays in Honour of Edward Stamp* / eds. M.J. Mamford, K.V. Peasnell. Routledge, 1993. – 324 p.
17. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку: монографія. [Текст] / М.С. Пушкар / Карт-бланш. – Т. : Карт-бланш, 2007. – 152 с.
18. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку [Текст] / С.Ф. Голов / Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ). – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
19. Пушкар М.С. Господарський облік і суспільство / М.С. Пушкар // *Інноваційна економіка*. – 2012. – №6. – С. 16-22.
20. Легенчук С.Ф. Розвиток бухгалтерського обліку на основі концепції методологічного анархізму П. Фейерабенда: pro et contra. / С.Ф. Легенчук // *Економіка: реалії часу*. – 2012. – №2(3). – С. 88-91.
21. Апчерч А. *Управленческий учет: принципы и практика* / (пер. с англ. под ред. Я.В. Соколова, И. А. Смирновой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 952 с.
22. Блауберг И.В. Системный подход : Философский энциклопедический словарь / И.В. Блауберг, Э.Г. Юдин. – М. : Советская энциклопедия, 1989. – 613 с.
23. Райан Б. *Стратегический учет для руководителя*. / Пер. с англ. под ред. В.А. Микрюкова. – М. : Аудит, 1998. – 616 с.